

УДК 349.42:349.41:349.6

У збірнику представлено матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток аграрного, земельного та екологічного права на зламі тисячоліть», присвяченої 120-річчю Національного університету біоресурсів і природокористування України, проведеної 18–19 травня 2018 р. у Національному університеті біоресурсів і природокористування України.

Матеріали опубліковано в авторській редакції.

Розвиток аграрного, земельного та екологічного права на зламі тисячоліть : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 18–19 травня 2018 р.) / За заг. ред. д.ю.н., проф. В.М. Єрмоленка. – К., 2018. – 427 с.

© Колектив авторів, 2018
© Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2018

ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ЗАСАДИ СУЧАСНОГО СТАНУ І РОЗВИТКУ АГРАРНОГО, ЗЕМЕЛЬНОГО ТА ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА

*Гетьман А.П.,
доктор юридичних наук, професор,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого,
академік НАПрН України*

РОЗВИТОК ЕКОЛОГІЧНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Повертаючись до наукової дискусії стосовно перспектив розвитку екологічного законодавства в умовах дії Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27 червня 2014 р. та ратифікованої Верховною Радою України від 16 вересня 2014 р. [1, с. 21–33] необхідно наголосити на таких тезах.

Угода про асоціацію стала найамбітнішим документом в історії незалежної України як за масштабом тих відносин, які регулюватимуться у рамках асоціації, так і за характером реформ, які вже почала проводити наша держава з метою імплементації Угоди. За своїм обсягом і тематичним охопленням Угода є найбільшим міжнародно-правовим документом за всю історію України та найбільшим міжнародним договором з третьою країною, коли-небудь укладеним ЄС. Вона визначає якісно новий формат відносин з ЄС на принципах «політичної асоціації та економічної інтеграції». Ця Угода має унікальний характер, адже виходить далеко за рамки угод про асоціацію, які були укладені ЄС свого часу з країнами Центральної та Східної Європи.

Угодою створюється асоціація, яка повинна сприяти поступовому зближенню Сторін, ґрунтуючись на спільних цінностях і тісних привілейованих відносинах, а також поглиблюючи зв'язок України з політикою ЄС та її участь у програмах та агентствах; забезпечити необхідні рамки для посиленого політичного діалогу у всіх сферах, які становлять взаємний інтерес; сприяти, зберігати й зміцнювати мир та стабільність у регіональному та міжнародному вимірах відповідно до принципів Статуту ООН; запровадити умови для

Олещенко В.І. Правове забезпечення поліваріантності режиму охорони природних комплексів територій та об'єктів, що особливо охороняються.....	352
Петлюк Ю.С. Нормативні та доктринальні підходи до визначення поняття лісу.....	357
Піддубна Д.С. Рослинні ресурси на шляху отримання меду – органічний напрям сучасної екологічної політики.....	360
Романко С.М. Еколого-правова політика у сфері зміни клімату : теоретичні характеристики та співвідношення із екологічною політикою.....	365
Слепченко А.А. Еколого-правова складова позашкільної освіти в учнівських лісництвах потребує посилення.....	370
Суєтнов Є.П. Сучасні тенденції розвитку екологічного законодавства України в контексті екосистемного підходу.....	375
Туліна Е.Є. Правове регулювання поширення та чисельності інвазійних видів рослин: постановка проблеми.....	380
Черкашина М.К. Деякі питання правового регулювання охорони та використання транскордонних підземних вод.....	384
Ярмак З.В. Правовий характер екологічного конфлікту.....	388
Дмитренко І.М. Органічне товаровиробництво як чинник забезпечення біологічної безпеки: правовий аспект.....	391
Коваль К.Л. Взаємозв'язок ресурсозбереження та енергозбереження.....	393
Кухар О.В. Правове регулювання утилізації непридатних пестицидів: проблеми та шляхи вирішення.....	396
Олійник Ю.С. Теоретичні підходи до визначення поняття клімату як об'єкта екологічних правовідносин.....	400
Онисько О.Ю. Удосконалення законодавства у сфері захисту тварин від жорстокого поводження.....	403
Статівка О.О. Актуальні виклики заповідної справи: до питання про перспективи створення об'єктів Смарагдової мережі в Україні.....	407
Ткаченко О.М. Щодо юридичного визначення поняття «безпечне довкілля».....	412
Щиглов Є.О. Нормативно-правове регулювання обліку об'єктів і речовин, що шкідливо впливають на стан довкілля.....	417

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

«РОЗВИТОК АГРАРНОГО, ЗЕМЕЛЬНОГО ТА ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА НА ЗЛАМІ ТИСЯЧОЛІТЬ»,

присвяченої 120-річчю
Національного університету біоресурсів і природокористування України

18–19 травня 2018 р.

Формат 60×84 1/16. Тираж 100 пр. Ум. друк. арк. 27,75. Зам. № 265
Видавець і виготовлювач ТОВ «ЦП «КОМПРИНТ»
03150, Київ, вул. Предславинська, 28
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єкта видавничої справи ДК № 4131 від 04.08.2011 р.
email: komprint@ukr.net

Яремак З.В.,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри судочинства,
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»

ПРАВОВИЙ ХАРАКТЕР ЕКОЛОГІЧНОГО КОНФЛІКТУ

Взаємодія суспільства з природою сама по собі носить суперечливий характер. Сприяючи розвитку суспільства, воно зазнає руйнування природного середовища проживання. Тому будь-яка форма природокористування внутрішньо суперечлива: «...зростання економіки неминуче супроводжується зростанням кількості вилучених природних ресурсів із природного середовища, що викликає значне погіршення його стану» [1, с. 308]. За цих умов важливого значення як в теоретичному, так і практичному аспектах набуває проблема оптимального взаємозв'язку між економічною та екологічною формами використання природних ресурсів, між задоволенням потреб суспільства та збереженням довкілля. Відтак, питання екологічних конфліктів на сьогодні вимагають концентрації уваги на пошуках шляхів їх врегулювання і максимального зосередження на екологічній проблемі зі сторони всіх галузей знань. Адже, як слушно зауважує Н. Р. Кобецька, правове оформлення оптимального поєднання економічних, споживацьких інтересів у задоволенні ресурсних потреб економіки та екологічних інтересів, спрямованих на забезпечення життєво необхідної потреби існування в безпечному, ресурсно та екологічно збалансованому довкіллі передбачає потребу використання міжгалузевого інструментарію в регулюванні досліджуваних відносин [2, с. 40].

Екологічні конфлікти є предметом дослідження багатьох суспільних наук, кожна з яких визначає та характеризує даний вид конфлікту з позицій предмету окремої галузі знань. Спеціальна галузь знань, об'єктом вивчення якої є суспільство, але у так званому нестабільному стані – «соціум конфліктний» [3, с. 5], конфліктологія, аналізуючи стан проблеми, розуміє конфлікт як зіткнення інтересів, потреб і спричиненої цим зіткненням боротьби сторін [4, с. 26–27], які за своєю суттю є специфічними соціальними взаємодіями, що характеризуються переважно протиставленням, а не співробітництвом, із

невизначеним колом суб'єктів, сторін, кожна із яких має самостійні інтереси, за визнання яких і бореться [5, с. 121]. Таким чином, конфлікт розглядається як соціальне протиріччя між учасниками конфліктних відносин.

Зважаючи на те, що основною характеристикою будь-якого конфлікту є його соціальний характер, важливо розглянути екологічний конфлікт з позицій соціології. Так, представники науки соціології, соціальної екології у зміст даного поняття включають соціальну складову екологічного конфлікту:

1) предмет соціально-екологічного конфлікту виокремлює його зі всього класу соціальних конфліктів, так як ним завжди є деяка проблема у сфері взаємодії суб'єктів з природою, яка передбачає дії, що можуть призвести до змін в соціоприродній системі;

2) об'єктом соціально-екологічного конфлікту можуть бути: а) природні об'єкти; б) техногенні системи та об'єкти, що впливають на природне середовище; в) засоби контролю над природними і техногенними об'єктами т.д.;

3) ці конфлікти мають екзистенціальний характер, так як стосуються фундаментальних проблем життя та існування людей

4) наслідки екологічних конфліктів досить часто носять невідворотний характер на відміну від інших соціальних конфліктів.

5) географічні кордони, а також потенційний склад, учасників, яких торкається конфлікт, часто невизначені [6, с. 27-28];

6) урегулювання екологічного конфлікту можливе на основі та шляхом екологічної самоідентифікації всіх суспільних інститутів, економічних та інших структур соціуму і соціалізації екологічних наук;

7) для екологічних конфліктів важливим є соціально-психологічний фон і атмосфера в суспільстві [7, с. 76];

8) структура екологічного конфлікту є складною системою взаємопов'язаних елементів, як соціальних так і екологічних, у зв'язку з цим екологічні конфлікти визначаються як комплексні конфлікти [8, с. 260] тощо.

Отже, екологічний конфлікт як соціальне явище характеризується різновекторністю інтересів суб'єктів екологічних відносин. Водночас ці

відносини отримуючи правову регламентацію, набувають форм конфлікту юридичного. Юридизація (процедура надання явищам соціальної дійсності правового характеру – прим. авт.) екологічних конфліктів не тягне за собою фактичної зміни змістовних характеристик суспільних відносин, однак їх форма суттєво змінюється, вони набувають «специфічних ознак, елементів та способів вирішення» [9, с. 286]. Саме тому, на нашу думку, доцільно використовувати термін «еколого-правовий конфлікт», який в цьому випадку максимально точно відобразить юридичний зміст категорії екологічного конфлікту. Водночас при цьому слід брати до уваги і ті властивості, які характеризують еколого-правовий конфлікт з позицій соціальних зв'язків. Так, предмет, об'єкт, структура, наслідки, форми врегулювання еколого-правового конфлікту як базові характеристики соціально-екологічного конфлікту розглядатимуться та аналізуватимуться з позицій права, надаючи їм юридичного значення.

Список використаних джерел:

1. Лазор О. Я. Конфлікти між екологією та економікою: пошук рішень. Наук. вісник: Лісівничі дослідження в Україні. Львів. 2002. Вип. 12.4. С. 308–317.
2. Кобецька Н. Р. Правовий режим використання природних ресурсів: поняття, особливості. *Екологічне право України*. 2016. №3-4. С. 37–43.
3. Л. М. Герасіна, М. П. Требін, В. Д. Воднік та ін. Конфліктологія : навч. посіб. Харків: Право, 2012. 128 с.
4. В. М. Іванов, О. В. Іванова. Юридична конфліктологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: МАУП, 2004. 224 с.
5. Дубовик О. Л. Экологическое право и экологические конфликты. *Право и политика*. 2006. № 5. С. 116 – 136.
6. Келасьев О. В. Социально-экологические конфликты и технологии их разрешения: дис. ... канд. социолог. наук. Санкт-Петербург, 2002. 169 с.
7. Василенко В. Н. Экологические конфликты общества как предмет социологии и социальной экологии. *Социологические исследования*. 1998. № 3.

С. 73 – 79.

8. Мылина Н. Н. Теоретико-методологические основы исследования экологических конфликтов как социальной категории. *Историческая и социально-образовательная мысль*. 2014. № 6-2. С. 258 – 261.

9. Белорусская юридическая энциклопедия. В. 4 т. / редкол.: С.А. Балашенко [и др.]. Минск: ГИУСТ БГУ, 2013. Т. 4. Т.– Я. С. 286.

*Дмитренко І.М.,
асистент кафедри аграрного, земельного та
екологічного права імені академіка В.З. Янчука,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України*

ОРГАНІЧНЕ ТОВАРОВИРОБНИЦТВО ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БІОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Сьогодні розвиток виробництва органічної продукції в світі є дуже актуальним, адже воно несе в собі низку важливих екологічних та соціальних переваг. Органічне виробництво сприяє покращенню стану здоров'я населення, збереженню навколишнього природного середовища, раціональному використанню ґрунтів та інших природних ресурсів.

Згідно Закону України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини» від 3 вересня 2013 р. виробництвом органічної продукції вважається виробнича діяльність фізичних або юридичних осіб (у тому числі з вирощування та переробки), де під час такого виробництва виключається застосування хімічних добрив, пестицидів, генетично модифікованих організмів (ГМО), консервантів тощо, та на всіх етапах виробництва (вирощування, переробки) застосовуються методи, принципи та правила, визначені цим Законом для отримання натуральної (екологічно чистої) продукції, а також збереження та відновлення природних ресурсів [1].

Згідно зі статтею 33 цього ж закону державна підтримка суб'єктів господарювання, які здійснюють виробництво та обіг органічної продукції (сировини), надається відповідно до Закону України «Про державну підтримку